

„TŪKSTANTMEČIO MOKYKLŲ“ PROGRAMA KULTŪRINIS UGDYMAS

TINKLALAIDE+REKOMENDACIJA nr. 14

Epizodo tema: „Kultūrinis ugdymas mokyklose – kas iš tiesų veikia?“

Šios rekomendacijos įkvėptos „Tūkstantmečio mokyklų“ (TŪM) programos tinklalaidės pokalbyje pašnekovų pasidalintomis mintimis.

Visą pokalbio įrašą galite išklausti čia.

Tinklalaidės pokalbyje dalyvavo:

- **Živilė Etevičiūtė** – TŪM programos kultūrinio ugdymo ekspertė
- **Vygantas Pavalkis** – Varėnos „Ryto“ progimnazijos direktorius
- **Jurgita Sadauskaitė-Barysienė** – Kaišiadorių r. Rumšiškių Antano Barausko gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui
- **Daiva Latožienė** – TŪM programos veiklų koordinatore, Palangos Vlodo Jurgučio progimnazijos istorijos mokytoja metodininkė

Pokalbį vedė Viktorija Urbonaitė.

TŪM projektas juda link pabaigos. Šioje tinklalaidėje, įrašytoje 2025 m. rugsėjo 25 d., dalyvavo Palangos miesto ir Kaišiadorių rajono savivaldybių, kurios jau baigė TŪM veiklas, atstovės Daiva ir Jurgita bei Varėnos r. atstovas Vyngantas, kurio vadovaujamoje mokykloje TŪM veiklos tęsis ir 2026 metais.

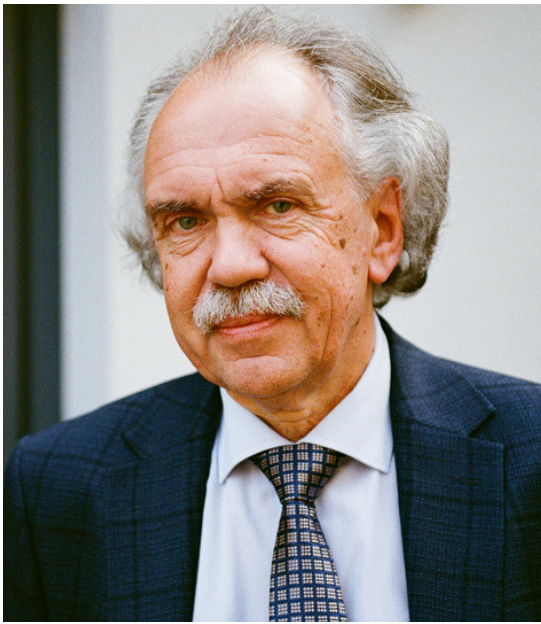
Nuo TŪM projekto pradžios praėjo treji metai. Jų metu Lietuvos savivaldybėse bei mokyklose virė darbas, į projektą įtraukti mokytojai, administracijos atstovai, švietimo centrai ir kitos su bendrojo ugdymo mokyklų bendruomenėmis dirbančios institucijos bei iniciatyvos. Daug žmonių susitiko pirmą kartą, pirmą kartą išbandė mokymosi būdus bei inovatyvias mokymosi priemones. Dalis net ir toje pačioje mokykloje dirbančių mokytojų pirmą kartą susitiko dirbti kartu. Dalis pirmą kartą nuėjo į jų mieste veikiančią muziejų, biblioteką, susipažino su ten dirbančiais švietimo darbą atliekančiais kolegomis. Užsimezgė profesinės ir asmeninės draugystės.

Vienas iš didžiausių finansavimą į bendrojo ugdymo mokyklas atnešusių projektų nebuvo lengvas. Nemažai išbandymų patyrė savivaldybių projektų administravimo komandos. Naujas projektas, naujos projekto valdymo

taisyklės atnešė sumaištis, tačiau kartu suteikė naujų patirčių. Norisi tikėti, kad klaidos, pažvelgus į jas iš atstumo, bus gera proga iš jų pasimokyti ateityje. Svarbiausia (apie tai kalba ir šios tinklalaidės dalyviai) yra mokytojai, jų noras arba nenoras įsitraukti. Vygantas, Laima ir Jurgita papasakojo, kaip jiems sekėsi dirbti su kolegomis ir įtraukti juos į veiklas, prisipažino, kad daliai jų projekto pradžioje netrūko skepticizmo. Projekte dalyvavo 58 Lietuvos savivaldybės, kuriose dirba skirtingas patirtis, skirtingą požiūrį į ugdymąsi turintys žmonės. Nėra vieno geriausio būdo mokytis visiems, tad skirtingos darbo grupės kūrė skirtingas veiklas, ieškojo skirtingų partnerių ir būdų užsitikrinti kuo sklandesnį ir sėkmingesnį projekto procesą. Kiek žmonių – tiek nuomonių.

Šiame etape stabtelėjome. Norėjome sužinoti, ar pavyko įveikti skepsį ir kaip reikalai ėjosi toliau. Kaip situaciją, projektui pasibaigus arba įsibėgėjus (Vyganto atveju), mato skirtingų savivaldybių atstovai, projekte užėmę skirtingas pareigas. Apie tai kviečiame klausytis tinklalaidėje. Jau po įrašo, paprašėme dalyvių parašyti laišką sau arba savo kolegai – kaip palinkėjimą, pasidalinimą patirtimi, kuris galbūt pravers dalyvaujant kituose projektuose ar kitaip ugdant įgūdžius. Tad kviečiame skaityti žemiau pateiktus laiškus-pamąstymus ir prisiminti juose išsakytas mintis, kai prireiks palaikančio kolegų patarimo.

„Ar verta veltis į tokio tipo projektus? Ir taip, ir ne. Manau, galima gyventi ir be tokio tipo projektų. Ramiai atidirbai, pravedei pamokas, grįžai namo – ištaisei sąsiuvinius, susiplanavai ateinančios dienas darbus. Pasikalbi su kolegomis, sužinai kažką naujo, pabandai įgyvendinti savo darbe. Įprasta rutina ir tai nėra blogai, nes mokyklos kasdienybėje iššūkių tikrai netrūksta – toks yra jos gyvenimas. Bet... jeigu nori kažką pradėti keisti

radikaliau, štai tada reikia tokio tipo projektų. Ateina pinigai, kurie leidžia įsigyti ir brangesnes paslaugas, ir atlikti didesnius darbus. Gražu, bet tam reikia nusiteikimo. Pirmiausia vadovo. Tai papildomas darbas, papildomi rūpesčiai ir papildomi „konfliktukai“. Svarbiausia privalai suprasti, ar tu tikrai tiki tuo, ką nusprendei daryti, nes varomoji jėga yra vadovo tikėjimas rezultatu. Bus gerų dienų, bus prastesnių ir juodai juodų, bet tikėjimas teigiamu rezultatu turi būti.

Kitas svarbus dalykas, ar turėsi nusiteikusių žmonių projektui įgyvendinti? Ar didžioji dalis žmonių įsitrauks į šią veiklą, kas juos motyvuos? Ar turėsi žmonių, kurie padės valdyti visą projekto eigą? Jei atsisakei sau „ taip“ – puiku. Dabar įdomioji, biurokratinė dalis – sutartis. Bent tą dalį, kurioje parašyta, kaip reiks atsiskaityti ir už ką tiesiogiai esi atsakingas, reikėtų išmokti atmintinai. Labai gerai pagalvokim ir apie viešuosius pirkimus. Mes visi žinom, kad ne visada nusiperki tai, ką nori. Patarčiau gerai susiplanuoti pirkimų apimtį ir būdus.

Pamokos. Projektas projektu, bet ugdymo proceso trikdyti negali, net prisidengdamas fraze: kad projektą įgyvendinus mokiniams taps įdomiau mokytis. Rodos, keista bet čia buvo viena sunkiausių projekto dalių. Dar keletas pastebėjimų. Atsiskaitymai užknisa, bet tai, ką pasiekėm per projektą, atsiperka. Tikrai turim pokyčių, tikrai jie tampa sisteminiiais, tikrai

pasikeitė ugdymo planas, mokiniai dirba su įranga, apie kurią dar prieš metus nebūtume drįsę svajoti. Tikrai veikia tinklaveika, pasikeitė bendradarbiavimas tarp mokyklų, mokytojai tapo išradingesni ir turi naujų galimybių. Bet maloniausia tai, kad projektas dar nesibaigė... “

Jurgita Sadauskaitė-Barysienė | Kaišiadorių r. Rumšiškių Antano Baranausko gimnazijos direktoriaus pavaduotoja ugdymui

„TŪM projektas man priminė, kad pokytis nevyksta iš karto. Jis bręsta tyliai – tarp susitikimų, minčių, idėjų, pasidalijimų prie kavos puodelio. Dažnai mums sakoma, kad viskas turi būti suplanuota, pamatuota, įvertinta. Tačiau iš tiesų vertingiausia – tai, kas neaprašyta, kas nutinka tarp eilučių: pasidalintas nerimas, nuoširdus palaikymas, pasitikėjimas ir tikėjimas, gimstantis iš kartu patirtų iššūkių. Tose akimirkose, kai žvilgsniu

supranti kolegą be žodžių, kai pasidalini idėja dar nežinodamas, ar ji prigis, kai po ilgos dienos lieka tik jausmas, kad buvai reikalingas – slypi tikroji projekto vertė. Tuomet suvoki, kad švietimas nėra vien procesas ar sistema, bet gyvas ryšys tarp žmonių. Ir būtent per šį ryšį gimsta pokytis, kuris tęsiasi ilgiau nei pats projektas.

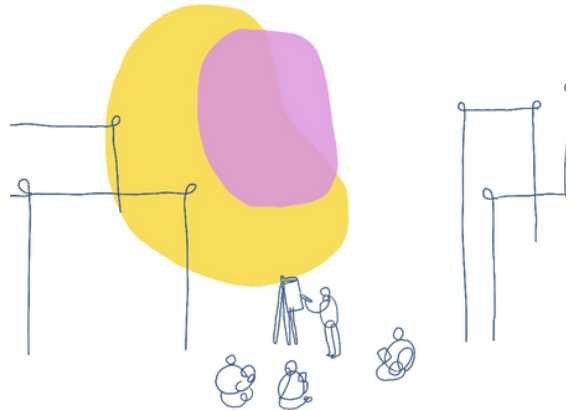
Šis projektas išmokė mane kantrybės. Supratau, kad pokytis švietime nėra sprintas – tai maratonas, o kartais net ilga kelionė kalvotu, akmenuotu keliu. Ir vis dėlto, kiekvienas mažas žingsnis, kiekviena uždegta kibirkštėlė kažkieno akyse – tai ženklas, kad judame teisinga kryptimi.

Linkiu sau ir visiems:

Tikėjimo ir kantrybės švietime, nes sėkla, kurią pasėjame šiandien, išdygs rytoj. Galbūt ne mūsų akivaizdoje, bet visada – dėl mūsų pastangų.

Mėgaukitės ir pasitikėkite procesu. Nebijokite, jei neaišku. Kartais būtent neapibrėžtumas tampa erdve kūrybai ir naujiems sprendimams. Ne viską įmanoma suplanuoti ar numatyti iš anksto – ir tame slypi tikrasis grožis. Leiskite procesui tekėti natūraliai, ir tuomet atsiras vietos netikėtumui, atradimui, naujai minčiai. Iš pradžių tai gali atrodyti chaotiška, bet būtent šiame chaose gimsta kūryba ir augimas.

Būkime atviri vieni kitiems. Būkime dosnūs – savo laiku, žiniomis, idėjomis. Kai dalijamės, nieko neprarandame – priešingai, daugėja pasitikėjimo, pagarbos, įkvėpimo. Ir būtent tai palaiko TŪM dvasią gyvą – net ir tada, kai projektas pasibaigia, bet žmonės lieka susieti bendru tikslu. Tikiu, kad kiekvienas iš mūsų, nors ir nedideliais žingsniais, paliksime pėdsaką, kuris galbūt taps takeliu, kuriuo ateityje bus lengviau eiti kitiems.“

Daiva Latožienė | TŪM programos veiklų koordinatorė, Palangos Vlado Jurgučio progimnazijos istorijos mokytoja metodininkė

„Gerbiami kolegos,

Esu Daiva Latožienė, „Tūkstantmečio mokyklų“ programos veiklų koordinatorė, istorijos mokytoja metodininkė Palangos Vlado Jurgučio progimnazijoje, ir norėčiau išreikšti savo nuoširdų palaikymą šiai strateginei, švietimo ateitį keičiančiai iniciatyvai bei pasidalinti savo motyvacija aktyviai dalyvauti jos įgyvendinime. Kasdien dirbdama

su mokyklos bendruomene – mokytojais, mokiniais, tėvais – matau, kokį poveikį „Tūkstantmečio mokyklų“ programa daro mūsų aplinkai: stiprėja ugdymo kultūra, auga bendradarbiavimas, skatinamos inovacijos, atsiranda daugiau pasitikėjimo, o svarbiausia – vilties ir noro tobulėti. Ima pasididžiavimas, kai matai žymiai išaugusias skaitančių mokinių gretas atnaujintoje ir jaukioje mokyklos bibliotekoje. Mūsų mokyklos mokiniai ypač laukia integruotų pamokų netradicinėse aplinkose – Palangos miesto muziejuose, kitose kultūrinėse erdvėse. Džiaugiuosi galėdama būti šios reikšmingos kaitos dalimi, koordinuodama veiklas, kurios prisideda prie mūsų mokyklos augimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo.

Man svarbu, kad švietimo pokyčiai būtų ne formalūs, o prasmingi – veikiantys iš vidaus, pagrįsti dialogu, įtraukumu ir tvarumu. Todėl stengiuosi ne tik organizuoti ir prižiūrėti programos veiklas, bet ir įkvėpti mokyklos bendruomenę – įsitraukti, siūlyti idėjas, kurti mokyklą, kurioje kiekvienas vaikas turi galimybę augti visapusiškai, turėdamas vienodas galimybes.

Esu pasirengusi dalintis patirtimi, mokytis iš kitų, burti partnerystes bei padėti užtikrinti, kad mūsų mokykla būtų ne tik programos dalyvė, bet ir viena iš jos sėkmės istorijų. Kolegoms, kurie tik dabar pradėjo vykdyti šią programą, bendraminčiams linkiu būti kūrybingiems ir drąsiems, bei originaliems, nebijoti diskutuoti, ginčytis, ieškant geriausių sprendimo būdų. Padaryta klaida tegu virsta didesniu stimulu veikti geriau. Sėkmės.“

